

TRADUCCIÓNS Ó GALEGO NO ANO 1997: UN MEDRE DE CIFRAS ESGUIVIAS

Gonzalo Constenla Bergueiro

Universidade de Vigo

As traducións ó galego publicadas durante o ano 1997 medraron en cifras globais e mesmo por xéneros respecto ós últimos tres anos, aínda que tamén é certo que houbo períodos mellores (1993 pode considerarse o ano “estrela” das traducións ó galego, cunha cifra de case 150 títulos).

Como xa vén sendo unha constante, a tradución de obras de carácter xuvenil e infantil é a que, con moito, ocupa o primeiro lugar en número de propostas, mentres que por linguas é o español a da maior parte dos orixinais e tras del, o francés e o inglés e o catalán mailo alemán, estes dous últimos xa a maior distancia. Tocante ás editoriais, neste 1997 detéctase certa especialización das mesmas por xéneros literarios: Tris Tram e Galaxia en narrativa para adultos, Espiral Maior en poesía, Laiovento en ensaio, Everest Galicia, Rodeira e Bruño en infantil e xuvenil e Lea en tradución non literaria; Xerais, pola súa parte, é a única editora que achega libros en todas as modalidades.

A nómina de textos narrativos para adultos destaca pola súa abondosa oferta de coleccións de relatos breves, o cal fai multiplicar títulos, autores (a maior parte deles clásicos da literatura universal desde Balzac a Poe, pasando por Washington Irving, Mark Twain, Joseph Conrad, Guy de Maupassant, Graham Greene, Patricia Highsmith, Georges Simenon, Roald Dahl, Puxquin, Dostoiévski, Tolstoi, Margarite Yourcenar, etc) e temas (contos de pintura, do oeste estadounidense, do ciclo artúrico, de Nova York, do mar, de detectives, policíacos, xénero negro, antoloxía rusa, fábulas...).

En poesía, prodúcese unha optimista recuperación canto ó número de títulos publicados respecto ó ano pasado e ofréceseno-la consolidación de coleccións iniciadas en anos precedentes que gozan dun grande atractivo, caso de “Ablativo Absoluto” de Xerais ou a xa veterana colección poética de Espiral Maior.

Os autores clásicos parecen estar no punto de mira dos responsables das traducións ó galego de obras dramáticas e, así, durante 1997 o lector galego tivo a oportunidade de ler na nosa lingua a referentes ineludibles da dramaturxia universal, coma Aristófanes, Shakespeare ou Goethe.

A cuestión nacional e a procura da identidade, con tódalas súas repercusións conflictivas nos eidos da política, a lingua, a economía e a cultura, é o fio conductor da maior parte dos títulos de ensaio traducidos durante o 1997 ó galego, onde da man de diferentes e sobranceiros especialistas se trata este tema desde unha perspectiva internacional (*Nacionalismos no mundo* de Letamendía Belzunce), fanse as pertinentes aclaracións sobre os distintos tipos de nacionalismos que conforman o panorama político, o centrípeto e o centrífugo (*O nacionalismo español* de Sort i Jané) –aínda que a este último lle acaería mellor o termo de imperialismo–, pasando pola demostración da lexitimidade cultural das vellas nacións sen estado de Europa (*Folclore galés* de Owen), ata tratar o tema da importancia do omnipresente mercado no desenvolvemento e normalización das linguas minorizadas (*Unha lingua é un mercado* de Royo).

Os títulos dirixidos ós máis novos da casa, alén de seren os máis numerosos (aínda que boa parte deles non superen as 30 páxinas), aportan títulos e autores clásicos ben coñecidos (Lewis Carroll, Conan Doyle, Jack London, Allan Poe, etc), moitos deles premiados reiteradamente (caso da austríaca Christine Nöstingler) ou xa recorrentes e familiares para os adolescentes galegos (como pode se-lo caso de Andreu Martín e Jaume Ribera, coa súa serie do detective Flanagan, ou Isabel-Clara Simó, todos eles cataláns) sen que deixe de haber un oco para o cómic (con catro novas entregas de Asterix) ou das últimas novidades da *factoría* Disney (Hércules).

Por último, a traducción non literaria presenta unha oferta moi semellante á de anos pasados, cunha maioritaria proposta de traducións de catálogos de exposicións, e unha testemuñal presenza de textos sobre a técnica xornalística, a lingüística, a economía, as ciencias naturais, a tecnoloxía ou a relixión.

1. NARRATIVA

ARITZETA, Margarida. *Emboscadas no gran norte*. Trad. de Leandro García Bugarín [catalán]. Vigo: Galaxia, 1997.

BLIXEN, Karen (pseudónimo de Isak Dinesen). *Ehrengard*. Trad. de Xesús Araúxo Arias [inglés]. Compostela: Sotelo Blanco, 1997.

CONAN DOYLE, Arthur. *O mundo perdido*. Trad. de Luis Iglesias Rába-de [inglés]. Compostela: Positivas, 1997.

CONRAD, Joseph. *Corazón de escuridade*. Trad. de Manuel Outeiriño [inglés]. Compostela: Positivas, 1997.

Contos de detectives: os rivais de Sherlock Holmes. Trad. de Equipo Tris Tram [inglés]. Lugo: Tris Tram, 1997.

Contos de pintura. Trad. de Marta Ares Fontenla e María Xesús Lama López [inglés, francés]. Lugo: Tris Tram, 1997.

Contos do mar. Trad. de Teresa Fernández Sanmartín e Equipo Tris Tram [inglés]. Lugo: Tris Tram, 1997.

Contos do oeste. Trad. de Equipo Tris Tram [inglés]. Lugo: Tris Tram, 1997.

Contos do rei Artur. Trad. de Equipo Tris Tram e Emilio R. Coira [inglés, francés]. Lugo: Tris Tram, 1997.

ESOPO. *Fábulas*. Trad. de Teresa Barro [grego clásico; trad. desde a versión inglesa]. Compostela: Laivento, 1997.

HENRY, O (pseudónimo de William Sydeny Porter). *Contos de Nova York*. Trad. de Equipo Tris Tram [inglés]. Lugo: Tris Tram, 1997.

HESSE, Herman. *Baixo as rodas*. Trad. de Franck Meyer [alemán]. Vigo: Galaxia, 1997.

LIMACHER, Roland. *Chatarra*. Trad. de María Xesús Lama [inglés]. Compostela: Sotelo Blanco, 1997.

MADAME DE GENLIS. *Inés de Castro*. Trad. de François Davó e Dulce María Fernández Graña [francés]. A Coruña: Espiral Maior, 1997.

MONCADA ESTRUGA, Jesús. *Camiño de sirga*. Trad. de Xabier Rodríguez Baixeras [catalán]. Vigo: Xerais, 1997.

MUSIL, Robert. *A confusión do interno Törless*. Trad. de Rocío Montero Fornos [alemán]. Vigo: Ir Indo, 1997.

Negras sombras. Antoloxía do relato policial. Trad. de Helena González Ferreiro e Esther Pérez Fernández [inglés]. Vigo: Galaxia, 1997.

O conto ruso do XIX: de Puxquin a Tolstoi. Trad. de Alexandra Koss e Irina Gorbátikova [ruso]. Vigo: Ir Indo, 1997.

O relato policial: de Poe a Conan Doyle. Trad. de Carmen Millán e María González [inglés, francés]. Vigo: Ir Indo, 1997.

RILKE, Rainer María. *Cartas a un poeta novo*. Trad. de Jaime Santoro de Membiela [alemán]. A Coruña: Espiral Maior, 1997.

SÁNCHEZ-ANDRADE CARRAL, Xoán I. *Apocalipse dos condes galegos*. Trad. de Xabier Rico Vereá [español]. Compostela: Laivento, 1997.

STEINBECK, John. *De ratos e homes*. Trad. de Álvaro de Prado [inglés]. Vigo: Galaxia, 1997.

YOURCENAR, Marguerite. *Conto Azul*. Trad. de Mª Xosé Queizán Vilas [francés]. Compostela: Laivento, 1997.

2. POESÍA

ÁLVARO LÓPEZ, María del Carmen. *Poemas ó vento* [español]. Pontevedra: Caixa Pontevedra, 1997.

CISNEROS, Sandra. *Muller ceiba*. Trad. de Marilar Aleixandre [inglés]. Vigo: Xerais, 1997.

DAVÓ, François. *O inmóbil impaciente*. Trad. de Dulce María Fernández Graña [francés]. A Coruña: Espiral Maior, 1997.

ELUARD, Paul. *Capital da dor*. Trad. de Laurence Brault e Helena González [francés]. A Coruña: Espiral Maior, 1997.

NOVALIS. *Himnos á noite*. Trad. de Jaime Santoro de Membiela [alemán]. A Coruña: Espiral Maior, 1997.

3. DRAMÁTICA

ARAGÓN, Louis. *O tesouro dos xesuítas*. Trad. de Xesús González Gómez [francés]. A Coruña: Cadernos de Teatro, 1997.

ARISTÓFANES. *Lisístrata, ou de cando as mulleres reviraron*. Adaptación de Eduardo Alonso e Manuel Guede Oliva [grego clásico]. Compostela: Xunta de Galicia, 1997.

ARMADA, Alfonso. "Camiña xogando". Trad. de Mª Lourdes Vega Alonso [español]. *Revista Galega de Teatro* 15 (1997).

FERNÁNDEZ, J. Ramón. "Mariana". Trad. de X. Manuel Pazos [español]. *Revista Galega de Teatro* 16 (1997). Separata

GOETHE, Johan Wolfgang von. *Fausto*. Trad. de Lois Tobio Fernández [alemán]. Compostela: Laivento, 1997.

MAYORGA, Juan. "Lexión". Trad. de X. Manuel Pazos [español]. *Revista Galega de Teatro* 16 (1997). Separata

PARRA, Marco Antonio de la. *A secreta obscenidade de cada día*. Trad. de Talía Teatro [español]. Cee: Talía Teatro, 1997.

SHAKESPEARE, William. *As alegres casadas*. Trad. de Manuel Guede e Eduardo Alonso [inglés]. Vigo: Xunta de Galicia / Edicións Xerais de Galicia, 1997.

4. ENSAIO

LETAMENDÍA BELZUNCE, Francisco. *Nacionalismo no mundo*. Trad. de Mercedes Queixas Zas [español]. Compostela: Laivento, 1997.

OWEN, Trefor M. *Folclore galés*. Trad. de Manuel F. Vieites [inglés]. Compostela: Laivento, 1997.

ROYO, Jesús. *Unha lingua é un mercado*. Trad. de Ramón Anxo Martínez Seixo e Miguel Rubinos Conde [catalán]. Vigo: Xerais, 1997.

SORT I JANÉ, Josep. *O nacionalismo español*. Trad. de Antón G. Garazo [catalán]. Compostela: Laivento, 1997.

5. INFANTIL E XUVENIL

ABEYÁ, Elisabet. *María a choromicas*. Trad. de Damián Villalaín [catalán]. Vigo: Galaxia, 1997.

ALCÁNTARA, Ricardo. *Ai, qué medo*. Trad. de Baldomero Iglesias Dobarrío [español]. A Coruña: Rodeira, 1997.

—. *Aventura na praia*. Trad. de Irene Penas Murias [español]. A Coruña: Everest Galicia, 1997.

—. *¿Quen lle di non ás drogas?* [español]. Madrid: Edelvives, 1997.

—. *Unha viaxe no tren*. Trad. de Irene Penas Murias [español]. A Coruña: Everest Galicia, 1997.

ALFAYA, Javier. *Pasa-lo límite*. Trad. de Xosé Antón Palacio [español]. Vigo: Obradoiro, 1997.

ALONSO ALONSO, Fernando. *O homiño de papel*. Trad. de Esperanza Moreiras Cuñarro [español]. A Coruña: Everest Galicia, 1997.

ARETZAGA MARTÍNEZ, María Teresa. *Ra por un día*. Trad. de Pilar Ponte Patiño [español]. A Coruña: Rodeira, 1997.

—. *Brancaneves* [español]. Compostela: Rula Edicións, 1997.

CALLEJA, Seve. *O dado encantado*. Trad. de Rosa Moreiras Cuñarro [español]. A Coruña: Everest Galicia, 1997.

—. *¿Por que a María Xosé lle chaman Xosé Mari?* Trad. de Damián Villalaín [español]. Vigo: Galaxia, 1997.

CAPDEVILA BLANCO, Francisco. *¿A que se asemella?* Trad. de Isabel Gil Gil [español]. A Coruña: Everest Galicia, 1997.

—. *Carapuchiña vermella* [español]. Compostela: Rula Edicións, 1997.

CARROLL, Lewis. *Alicia para nenos*. Trad. de Equipo Tris Tram [inglés]. Lugo: Tris Tram, 1997.

COERR, Eleanor. *Sadako e as mil grúas de papel*. Trad. de Fernanda Domínguez Vázquez [español]. A Coruña: Everest Galicia, 1997.

DAHL, Roald. *Matilda*. Trad. de X. Miguel Barros Taboada [inglés]. 2ª ed. 3ª imp. Vigo: Obradoiro, 1997.

DENA, Anäel. *Os contrarios*. Trad. de Xulio Cobas [francés]. Vigo: Edelvives, 1997.

DOYLE, Arthur Conan. *O arquivo de Sherlock Holmes*. Trad. de Bieito Iglesias e Manuel Vázquez [inglés]. Vigo: Galaxia, 1997.

—. *O último adeus*. Trad. de Bieito Iglesias e Manuel Vázquez [inglés]. Vigo: Galaxia, 1997.

EGUILLOR, Juan Carlos. *Operación iogurte*. Trad. de Rafael Chacón Calvar [español]. Madrid: Anaya, 1997.

ESTEBAN LOZANO, Ángel. *A chamada do sol*. Trad. de Xavier Senín [español]. A Coruña: Bruño, 1997.

FABREGAT, Antonio-Manuel. *Contos para durmi-la avoa*. Trad. de Ines Sixto [español]. 1ª ed. 2ª imp. A Coruña: Rodeira, 1997.

FARIAS, Juan. *Crónicas de media tarde*. Trad. de Xavier Senín [español]. A Coruña: Everest Galicia, 1997.

—. *Os nenos numerados*. Trad. de Xavier Senín [español]. Vigo: Xerais, 1997.

FUCHS, Gerd. *Noites no mar*. Trad. de Susana Fernández de Gabriel e Franck Meyer [inglés]. Vigo: Galaxia, 1997.

GISBERT PONSOLE, Juan Manuel. *Historias secretas do espacio*. Trad. de Xosé L. Rivas Cruz [español]. A Coruña: Rodeira, 1997.

GORKI, Maksim. *Samovar*. Trad. de Rosa Moreiras Cuñarro [español]. A Coruña: Everest Galicia, 1997.

GOSCINNY, René; UDERZO, Albert. *Astérix e Cleopatra*. Trad. de Antonio Pichel [francés]. Vigo: Grijalbo-Galaxia, 1997.

—. *Astérix en Hispania*. Trad. de Antonio Pichel [francés]. Vigo: Grijalbo-Galaxia, 1997.

—. *Astérix na terra dos bretóns*. Trad. de Antonio Pichel [francés]. Vigo: Grijalbo-Galaxia, 1997.

—. *Os loureiros do César*. Trad. de Antonio Pichel [francés]. Vigo: Grijalbo-Galaxia, 1997.

LIMMORTH, Manfred. *¿Onde vai Otto?* Trad. de Xavier Senín [español]. A Coruña, Bruño, 1997.

LONDON, Jack. *Cairo branco*. Trad. de Ramón Nicolás Rodríguez [inglés]. Vigo: Xerais, 1997.

—. *Unha odisea nórdica*. Trad. de Ramón Nicolás Rodríguez [inglés]. 2ª ed. Vigo: Xerais, 1997.

LÓPEZ NARVÁEZ, Concha; SALMERON, Carmelo. *A viaxe do vento pequeno*. Trad. de Rosa Moreiras Cuñarro [español]. A Coruña: Everest Galicia, 1997.

LOWRY, Lois. *O dador*. Trad. de Lourdes Lorenzo García [inglés]. A Coruña: Everest Galicia, 1997.

MACFARLANE, Aidan. *Diario dun xove maniático*. Trad. de Montserrat Paz Núñez [inglés]. 1ª ed. 6ª imp. Vigo: Xerais, 1997.

MAGALHÃES, Ana Maria e ALÇADA, Isabel. *Unha aventura na escola*. Trad. de Miguel Anxo Murado López [portugués]. 2ª ed. A Coruña: Bruño, 1997.

MAINE MENÉNDEZ, Margarita A. *Dóeme a lingua*. Trad. de Alfonso García Sanmartín [español]. A Coruña: Rodeira, 1997.

MARTÍN, Andreu; RIBERA, Jaume. *Flanagan blues band*. Trad. de María Dolores Martínez Torres [catalán]. Vigo: Xerais, 1997.

MARÍN MORALES, Esteban. *Ricardo e o seu robot*. Trad. de Alfonso García Sanmartín [español]. A Coruña: Rodeira, 1997.

MAS I MARSSENYAC, Hermínia. *A bruxa que non sabía rir*. Trad. de Ana Taboada [español]. A Coruña: Rodeira, 1997.

MCKEE, David. *Elmer*. Trad. de Montserrat Paz [inglés]. Vigo: Xerais, 1997.

MENDIGUREN, Xabier. *¿Por que non canta o paporrubio?* Trad. de Damián Villalaín. Vigo: Galaxia, 1997.

NÖSTINGLER, Christine. *Horario de clase*. Trad. de Alberto Álvarez Lutrís [alemán]. Vigo: Galaxia, 1997.

OYA MARTÍNEZ, Milagros. *Ochir*. Trad. da autora [español]. A Coruña: Everest Galicia, 1997.

PERERA DE AGUIRRE, Hilda. *Mumí*. Trad. de Xavier Frías [español]. A Coruña: Bruño, 1997.

—. *Pinocho, o neno de madeira* [español]. Compostela: Rula Edicións, 1997.

POE, Edgar Allan. *As aventuras de Arthur Gordon Pym*. Trad. de Alberto Avendaño [inglés]. Vigo: Xerais, 1997.

ROCA, Empar. *Saltapinos perden os calcetíns*. Trad. de Damián Villalaín [catalán]. Vigo: Galaxia, 1997.

RUIZ ZAFÓN, Carlos. *As luces de setembro*. Trad. de Antonio Pichel Lorenzo [español]. A Coruña: Rodeira, 1997.

SAINT MARS, Dominique de. *A Max non lle gusta ler*. Trad. de Antonio Pichel [francés]. Vigo: Galaxia, 1997.

—. *Alguén segue a Lili*. Trad. de Antonio Pichel [francés]. Vigo: Galaxia, 1997.

—. *Lili enfádase coa súa amiga*. Trad. de Antonio Pichel [francés]. Vigo: Galaxia, 1997.

—. *Lili quere un gatiño*. Trad. de Antonio Pichel [francés]. Vigo: Galaxia, 1997.

—. *Max e Koffi son amigos*. Trad. de Antonio Pichel [francés]. Vigo: Galaxia, 1997.

—. *Os pais de Max e Lili discuten*. Trad. de Antonio Pichel [francés]. Vigo: Galaxia, 1997.

SENNELL, Joles. *A guía fantástica*. Trad. de Helena González e Sabela Labraña [catalán]. Vigo: Galaxia, 1997.

SIERRA I FABRA, Jordi. *Aydin*. Trad. de Ricardo Fernández Sabín [español]. A Coruña: Rodeira, 1997.

SIMÓ, Isabel-Clará. *Xoel*. Trad. de María Dolores Torres París [español]. Vigo: Xerais, 1997.

WALT DISNEY. *Hércules*. Trad. de Irene Penas Murias [español]. A Coruña: Everest Galicia, 1997.

6. TRADUCCIÓN NON LITERARIA

ALIX TRUEBA, Josefina; GARCÍA DE CARPI, Lucía; WINDHOLZ, Thomas. *Esteban Francés, 1913-1976*. Trad. de Mariluz González Domínguez, Alejandro Míguez Vigo e Desmond Joyce [español, inglés]. Compostela: Fundación Eugenio Granell, 1997. (Pintura).

BORRAT, Héctor. *Facer Europa: os periódicos protagonistas do post-Maastrich*. [catalán]. Compostela: Lea, 1997. (Xornalismo).

—. *Catálogo do Museo "Francisco Fernández del Riego": Colección de arte galega*. Trad. de Julio Soler Rodríguez. Vigo: Concello de Vigo, 1997. (Escultura e artes plásticas).

CATOIR, Barbara; SAURA, Antonio; RAINER, Arnulf. *Arnulf Rainer: campus stellae*. Trad. de Diana Fraiz, Marga Neira e Traduccions Altar [alemán]. Compostela: Xunta de Galicia, 1997. (Pintura).

CORBALÁN, Carmen e OTERO, Concepción. *Economía*. Trad. de Carmen Torres París [español]. Vigo: Xerais, 1997. (Economía)

—. *Corpos a motor*. Trad. de Rosa Salgueiro, Balbino Testa e Alfonso Toimil [español]. Compostela: Xunta de Galicia, 1997. (Escultura e artes plásticas).

FISHMAN, Joshua A. *O mantemento e o cambio de lingua coma campo de investigación*. Trad. de Manuel Fernández Ferreiro [inglés]. Valencia: Universitat de València, 1997. (Lingüística e Filoloxía).

—. *Folleto do Museo "Francisco Fernández del Riego": colección de arte galega*. Trad. de Julio Soler Rodríguez. Vigo: Concello de Vigo, 1997. (Escultura e artes plásticas).

FUENTES, María Eulalia e CONESA, Alicia. *A documentación xornalística* [catalán]. Compostela: Lea, 1997. (Xornalismo).

—. *Granell en Puerto Rico (1950-1957)*. Trad. de Desmond Joyce, Mariluz González Domínguez e Teresa Taboada González. Compostela: Fundación Eugenio Granell, 1997. (Pintura).

—. *Leopoldo Nóvoa*. Trad. de Annick Boiève et al. [español, francés]. Compostela: Xunta de Galicia, 1997. (Pintura, escultura e artes plásticas).

—. *Manuel Ayaso*. Trad. de Carmen Santos [español]. Compostela: Xunta de Galicia, 1997. (Pintura).

—. *Mario Granell (1914-1991)*. Trad. de Carmen Santos [español]. Compostela: Xunta de Galicia, 1997. (Pintura).

MARTÍN, Santo, Arcebispo de Braga. *De correctione rusticorum: (versus beati Martini Dumiensis episcopi)*. Trad. de X. Eduardo López Pereira [latín]. A Coruña. Espiral Maior, 1997. (Igrexa cristiá, organización e liturxia, manuscritos)

MATEO, Rosario de. *Comunicación rexional en Europa: 4 motores* [catalán]. Compostela: Lea, 1997. (Xornalismo).

PARKER, Jane e PARKER, Steve. *Peixes, réptiles e mamíferos*. Trad. de María Sola, Ángela Sola e Inés Banet [inglés]. Vigo: Xerais, 1997. (Peixes, ictioloxía, mamíferos).

PATIÑO, Antón. *Antón Patiño: mapa ingrávido*. Trad. de Guy Norman, Ana Yurs e Rosa Salgueiro [español]. Compostela: Xunta de Galicia, 1997. (Pintura).

PÉREZ VICENTE, Isaac. *Isaac Pérez Vicente*. Trad. de Guy Norman, Ana Yurs e Rosa Salgueiro [español]. Compostela: Xunta de Galicia, 1997. (Pintura).

—. *Rogelio Puente (1936-1996), óleos e debuxos*. Trad. de Carmen Santos [español]. Compostela: Xunta de Galicia, 1997. (Pintura).

TAYLOR, Barbara e HAWKES, Nigel. *Aire, auga, calor e enerxía*. Trad. de Ana Belén Costas, Eva Lozano e Nuria Andiión [inglés]. Vigo: Xerais, 1997. (Enerxía hidráulica e forza hidroeléctrica).

TXOPITEA GUINDA, Daniel. *Zarautz bihotz-bihotez*. Trad. de Idoia Murua [español]. Zarautz: Concello de Zarautz, 1997. (Vida pública).

